

KÜRE İLÇESİ'NDE (KASTAMONU) NÜFUS ÖZELLİKLERİ

Dr. Zühal DİLER

zahal_5252@hotmail.com

ORCID:0000-0002-0028-3085

Öz

Nüfus özellikleri bir yerin bulunduğu konuma ve sahip olduğu doğal, beşerî ve ekonomik yapıya göre farklılık gösteren bir olgudur. Yerleşmelerin nüfus özellikleri zaman içerisinde değişime uğrayabilir. Nüfus özellikleri yıllar içerisinde değişime uğrayan ilçelerden olan Küre ilçesi bizim çalışma alanımızı oluşturmaktadır. Kastamonu'ya bağlı olan Küre ilçesi sahip olduğu bakır madeni rezervleri sayesinde ilk çağlardan itibaren tanınan ve tercih edilen yerleşim yerlerinden olmuştur. Tarihi yüzyıllar öncesine dayanan ilçe, günümüzde Kastamonu'nun nüfus kaybeden ilçesi durumundadır. Yapılan bu çalışmanın amacı geçmişte hüküm süren imparatorlukların, medeniyetlerin ve kavimlerin ilgisini çeken bir yerleşim yeri olan Küre'nin günümüzdeki nüfus özelliklerinin değerlendirilmesi ve azalmakta olan nüfusuna dikkat çekmektir. Araştırmada Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) nüfus ve göç verilerinden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kastamonu, Küre, Nüfus, Göç

POPULATION FEATURES OF KÜRE (KASTAMONU) DISTRICT

Abstract

Population characteristics are a phenomenon that differs according to the location of place and its natural, human and economic structure. Population characteristics of settlements may change over time. The district of Küre, whose Population characteristics have changed over the years, constitutes our study area. Küre district, which is part of Kastamonu has been one of the most known and preferred settlements since ancient times, thanks to its copper mine reserves. The district, whose history dates back centuries, is the district of Kastamonu that lost population today. The aim of this study is to evaluate the population characteristics of Küre, which is a settlement that attracted the attention of empires, civilizations and tribes that ruled in the past, and draw attention to its declining population. The population and migration data of the Turkish Statistical Institute (TUIK) were used in the research.

Keywords: Kastamonu, Küre, Population, Migration

Adını verdiği Küre Dağları'nın yüksek tepeleriyle çevrili olan ilçe, oldukça engebeli topografyaya sahiptir. Bu dağların oluşturduğu yükselti ve bakı iklimi etkilemektedir, Küre'nin yıllık ortalama sıcaklığı 7,6 °C'dir. Ortalama yıllık toplam yağış miktarı 750 mm civarındadır (İbret vd. 2016). Yüksek dağları ve kısa mesafelerde değişiklik gösteren engebeli topografyası ilçede tarım alanlarını sınırlamaktadır. Dağlık ve sarp alanlardan oluşan ilçenin %65'ini ormanlar oluşturur. Sahip olduğu fiziki şartlar ilçede nüfusun yaşamsal faaliyetlerini zorlaştırmakta ve iklim ve ekonomik aktiviteler bakımından sıkıntı çeken nüfus göç etmeyi tercih etmektedir.

2. Araştırmanın Amacı, Yöntemi ve Önemi

Nüfus çalışmalarının çok eskilerden beri yapıldığı bilinmektedir. Günümüzde de nüfus ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Bu alandaki literatüre, Küre İlçesi'nin nüfusu üzerinde durulan bu çalışmanın katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Kastamonu'nun Küre ilçesinde çıkarılan bakır madeni sayesinde ilçe altın günlerini yaşamış fakat maden işletmesinin özelleşmesi ve nüfusun iş kaygısı yaşamaya başlaması fiziki şartların zorluklarıyla birleşince nüfus göç etmeye başlamıştır. Nüfus kaybeden bir ilçe olması yönüyle çalışmamızın konusu olarak belirlenmiştir. Yıllara göre nüfus verileri incelendiğinde ilçenin hem kır hem de ilçe nüfusunun azalmakta olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmada Küre'nin nüfus özellikleri değerlendirilmiş, ilçenin neden nüfus kaybettiğinin gerekçeleri üzerinde durulmuş ve göç verileri incelenmiştir. Sonuç kısmında elde edilen verilere göre yorum yapılmış ve neler yapılabileceği hakkında önerilerde bulunulmuştur.

Çalışmanın gerçekleşmesinde literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Benzer ilçeler ve iller hakkında yapılan nüfus çalışmaları araştırılmış ve nüfus coğrafyasına ait kaynaklar konuya katkı sağlaması bakımından incelenmiştir.

Literatür taramasının yanı sıra çalışmada TÜİK nüfus verilerinden yararlanılmıştır. Veri tabanından elde edilemeyen bilgiler, çalışma alanımız olan il ve ilçe merkezli çeşitli kurumların kaynaklarından sağlanmıştır. Elde edilen veriler konuyu daha somut hale getirmesi bakımından tablo ve grafikler halinde sunulmuştur. Araştırılan göç kısmında ise, 2016,2017,2018,2019,2020 yıllarının Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminden (ADNKS) veri tabanındaki yaş grubu ve cinsiyete göre iller arası göç eden nüfus verileri, bölgelere ve illere göre göç aldığı- verdiği, net göç ve net göç hızı verileri, iller arası göç verilerinden faydalanılmıştır. Nüfusa kayıtlı olunan yer ve yaşanılan yer verilerinden nüfusun hareket yönü hakkında bilgiler edilmiştir. Elde edilen bu bilgiler ArcGIS programı kullanılarak

haritalandırılmıştır. Tüm veriler kullanılarak ilçenin demografik yapısı ve günümüzdeki durumu ortaya konmaya çalışılmıştır.

3. Bulgular

a. İlçenin Kısa Tarihi

Küre tarih boyunca Anadolu'da bakır madeninin çıkarıldığı en önemli yerlerden bir tanesi olmuştur. Kalkolitik Çağ'a adını veren bakır, günümüze kadar insanların kullandığı en önemli madenlerden olmuştur. Kastamonu ve çevresinde yerleşmeler Paleolitik döneme kadar inmesine karşın Küre'nin yerleşim tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Günümüze ulaşan eserlerden Paflagonya döneminden bu yana yerleşmelerin olduğu tahmin edilmektedir (İbret, 2007). İlçede bulunan eski aletler Bizans döneminde de madenlerin işletildiğini göstermektedir. 1292 yılında Candaroğulları beyliğinin egemenliğine geçmesi ile Küre tarihteki en hareketli dönemini yaşamıştır. Beylikler döneminde ilçe birçok eserle süslenmiştir. Bunlardan bazıları günümüzde hala ayakta kalan Hoca Akşemseddin Camii, İsmail Bey hamamı, Müderris hamamıdır. O dönemde çıkarılan bakır hâkimiyeti beyliklerde olmasına rağmen Osmanlıya aitti. Hatta Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un fethi için kullandığı topların bakırının Küre'den gittiği bilinmektedir. Günümüzde farklı yerlerde sergilenmekte olan topların üzerinde yazan Küre-i Nühas bakır ocağı anlamına gelmektedir. İlçenin ismi de buradan gelmektedir. 1840 Tanzimat Fermanından sonra kurulan nüfus teşkilatına göre Küre 16 mahalleden oluşmaktaydı. Zamanla teknolojiye geri kalınması maden üretimini yavaşlatmış, 1898 ve 1913 yıllarında gerçekleşen iki büyük yangında ilçenin büyük kısmı yok olmuş birçok tarihi eser yanmıştır.

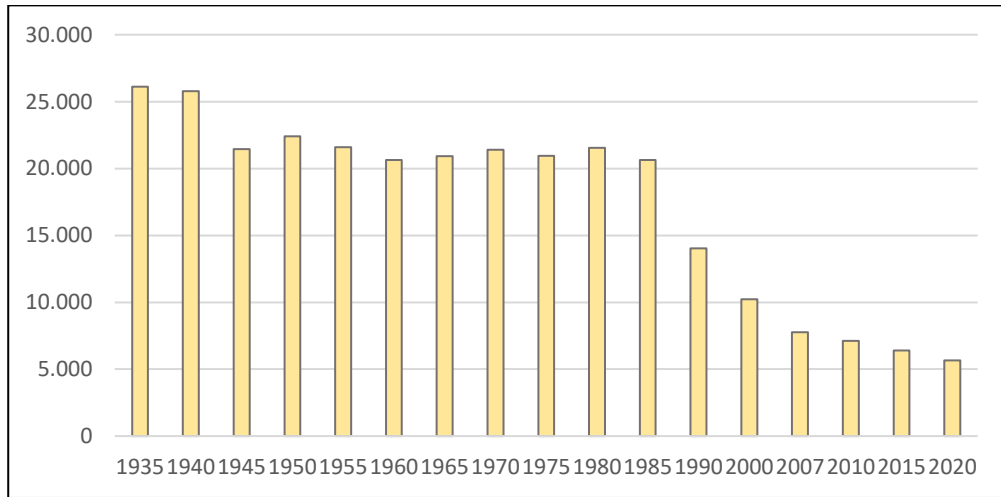
Küre, 1800'lü yıllarda Kastamonu'ya bağlı bir kadılık iken 1868 yılında tam teşekküllü bir nahiye olarak İnebolu'ya bağlanmıştır. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından sonra şapka inkılabını gerçekleştirmek üzere 25 Ağustos 1925 günü Kastamonu'ya gelen ulu önder Mustafa Kemal, bu ziyaret esnasında Küre'nin ilçe olması konusunda halka söz vermiştir. 26 Haziran 1926 yılında kabul edilen kanun ile Küre'nin ilçe olmasına karar verilmiştir. Yaşanan yangınlarda kayıtların yok olması sebebiyle kesin olarak bilinmese de ilçede 1800'lerde belediye teşkilatının var olduğu bilinmektedir.

İlçenin iki büyük yangın geçirmesi ve 1800'lerin sonlarına doğru maden işletmelerinin kapatılması sonucunda hayatın durmak üzere geldiği Küre'de Cumhuriyet'in ilanından sonra ilçe ilan edilmesi ile yeniden toparlanmaya başlamıştır. İlçenin sahip olduğu güzellikler kullanılmaya çalışılmış, büyük kısmı ormanların ekonomide katkı sağlaması amacıyla 1943 yılında Orman İşletme Müdürlüğü kurulmuştur. 1955 yılından itibaren maden işletmeye

açılmıştır. 1956 yılında Karadeniz Bakır işletmesi kurulmuş, 1986 yılında da Etibank adı altında bakır işletme tesisi kurulmuştur. İlçede ormancılık ve madencilik en önemli gelir kaynaklarını oluşturmuştur. Ancak son yıllarda maden işletmeciliğinin özelleşmesi ile ilçe ekonomisine getirisi azalmış, ekonomik açıdan sıkıntı yaşayan halk göç etmeye başlamıştır (www.kure.bel.tr).

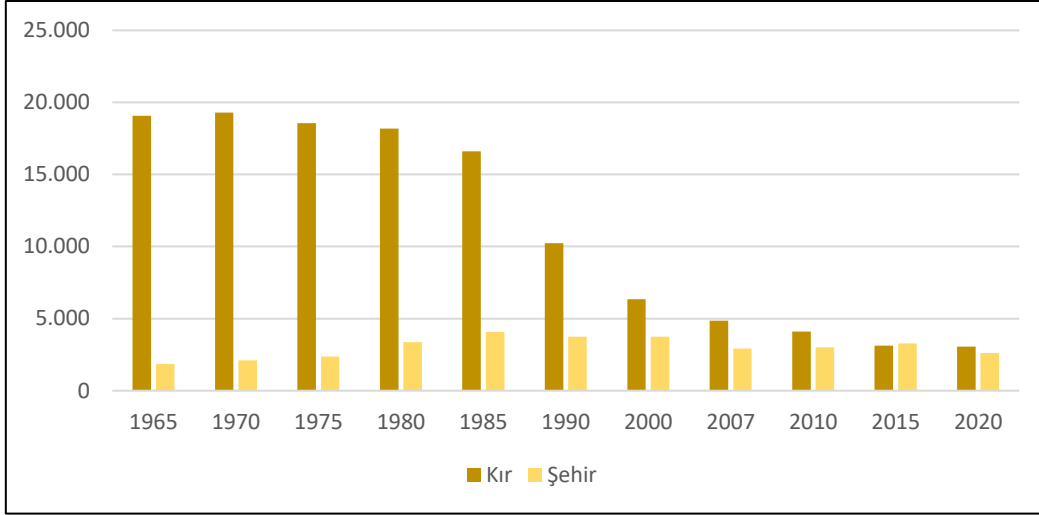
b. İlçenin Nüfusu

Küre'nin ilçe ilan edilmesinden sonra gerçekleştirilmeye başlanan sayım sonuçlarına bakıldığında ilk önemli değişim I. Dünya savaşı sonucunda nüfusun azalması ile 1935-1950 döneminde kendini göstermiştir. 1950- 1985 sayım dönemleri arasında ciddi bir değişim yaşanmadığı görülürken, 1990 yılında ciddi bir düşüş yaşandığı görülmektedir. 2000 yılından itibaren sürekli azalma yaşanan nüfus miktarı 2020 yılında 5.669 kişiye kadar düşmüştür (TÜİK,2021) (Şekil 2). Bu yıllarda yaşanan yoğun nüfus kaybının nedeni ilçenin dışarıya göç vermeye başlamasıdır. Ekonomik nedenlerin önemli rol oynadığı göç olgusunun gerçekleşmesinde, daha gelişmiş imkânların olduğu illerde yaşama isteği de yer almaktadır. Göç edilen iller genelde daha gelişmiş büyük illerin bulunmasından dolayı ülkenin batısı yönünde gerçekleşmiştir. Küre'den ciddi oranda göç alan diğer bir il ise bağlı olduğu Kastamonu ili olmuştur. Küre'deki kırsal nüfus oldukça azalmıştır (Şekil 3).



Şekil 2: Yıllara Göre Küre'nin Nüfus Dağılımı, TÜİK 2021.

1990'larda yaşanan nüfus kaybında, Ağlı'nın Küre'den ayrılıp bir ilçe statüsü kazanması etkili olmuştur (Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi, 2015).



Şekil 3: Yıllara Göre Küre'nin Kır- Şehir Nüfus Dağılımı

Kırdan şehirlere yaşanan göçlerin sebebi olarak, kırsal alanlardaki altyapı yetersizliği, toprak ve gelir dağılımındaki dengesizlikler, tarımda makineleşmenin artması ile birlikte insan gücüne olan ihtiyacın azalması itici faktörler gösterilebilir. İllerin sahip olduğu çekici faktörler, istihdam imkânları, sanayileşme gibi imkânlar olanakları kısıtlı olan ilçeden göçü kaçınılmaz kılmaktadır (Tandoğan, 1998).

Tablo 2: Küre İlçesi'nin Yıllara Göre Kır-İlçe Nüfusları.

Yıl	Kır	İlçe
1965	19.072	1.851
1970	19.303	2.098
1975	18.563	2.378
1980	18.175	3.377
1985	16.604	4.087
1990	10.227	3.749
2000	6.343	3.749
2007	4.850	2.916
2010	4.106	3.006
2015	3.126	3.279
2020	3.055	2.614

Kır nüfusu 1965 yılında gerçekleştirilen nüfus sayımında 19.072'dir ve toplam nüfus içerisinde %91'lik bir paya sahiptir. 2000 yılında 6.343'e düşen kır nüfusunun toplam nüfus içerisindeki payı %62'ye düşerek gerilemeye başlamıştır. Yıllar içerisinde gittikçe azalan kır nüfusu 2020 yılında 3.055 kişi olmuştur ve toplam nüfus içerisindeki oranı %53,8 'dir (Tablo 2).

İlçe nüfusuna baktığımızda, 1965 yılında gerçekleştirilen nüfus sayımında nüfusun 1.851 olduğu ve toplam nüfus içerisinde %8,8'lik orana sahip olduğu görülmektedir. 2000 yılında 3.749'a çıkan ilçe nüfusunun toplam nüfus içerisindeki oranı %36'ya yükselmiştir. 2020 yılında ise tekrar gerileme yaşayarak 2.614 olmuştur, verilen göçler nedeniyle hem kır nüfusunda hem ilçe nüfusunda yaşanan düşüşten dolayı, ilçe nüfusunun toplam nüfus içerisindeki payı %46 olmuştur.

Kır ve ilçe nüfuslarının yıllar içerisindeki seyrine bakıldığında, kır nüfusunun 1990'lı yıllara kadar ilçe nüfusundan çok fazla olduğu görülmektedir. 2000 yılından sonra genel olarak ilçe nüfusunda yaşanan düşüş, bu yıllardan sonra kır-şehir nüfus oranlarının yakın olmasına sebep olmuştur. Günümüzde Küre ilçesine bağlı toplam 34 köy bulunmaktadır. En fazla nüfusa sahip köyler Çay bükü ve Ersizlerdere köyleridir. En az nüfusa sahip olan köy ise 22 kişi ile Güney köyüdür (Tablo 3).

Tablo 3: Küre İlçesi'ne Bağlı Olan Köylerin Toplam Nüfusu ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Köy Adı	Toplam Nüfus	Erkek Nüfus	Kadın Nüfus	Köy Adı	Toplam Nüfus	Erkek Nüfus	Kadın Nüfus
Afşargüney Köyü	25	13	12	Güney Köyü	22	15	7
Afşarımam Köyü	78	39	39	İğdir Köyü	103	48	55
Ahmetbeşe Köyü	25	14	11	İkizçiler Köyü	80	39	41
Alacık Köyü	117	57	60	İmralı Köyü	72	36	36
Avcıpınarı Köyü	58	33	25	Karadonu Köyü	57	28	29
Belören Köyü	31	15	16	Karaman Köyü	68	31	37
Beşören Köyü	127	62	65	Kayadibi Köyü	205	107	98
Beyalan Köyü	47	25	22	Kesepınar Köyü	103	48	55
Bürüm Köyü	46	21	25	Koyunkırtık Köyü	65	32	33
Camili Köyü	82	38	44	Kozköy Köyü	50	27	23
Canbaz Köyü	35	15	20	Kösreli Köyü	92	48	44
Çat Köyü	89	53	36	Köstekçiler Köyü	67	30	37

Çatak Köyü	88	40	48	Sarpun Köyü	44	22	22
Çaybükü Köyü	264	136	128	Sipahiler Köyü	90	52	38
Ersizler Köyü	103	58	45	Taşpınar Köyü	70	37	33
Ersizlerdere Köyü	228	116	112	Topçu Köyü	234	125	109
Güllüce Köyü	108	54	54	Uzunöz Köyü	82	43	39

Kaynak: TÜİK, 2021.

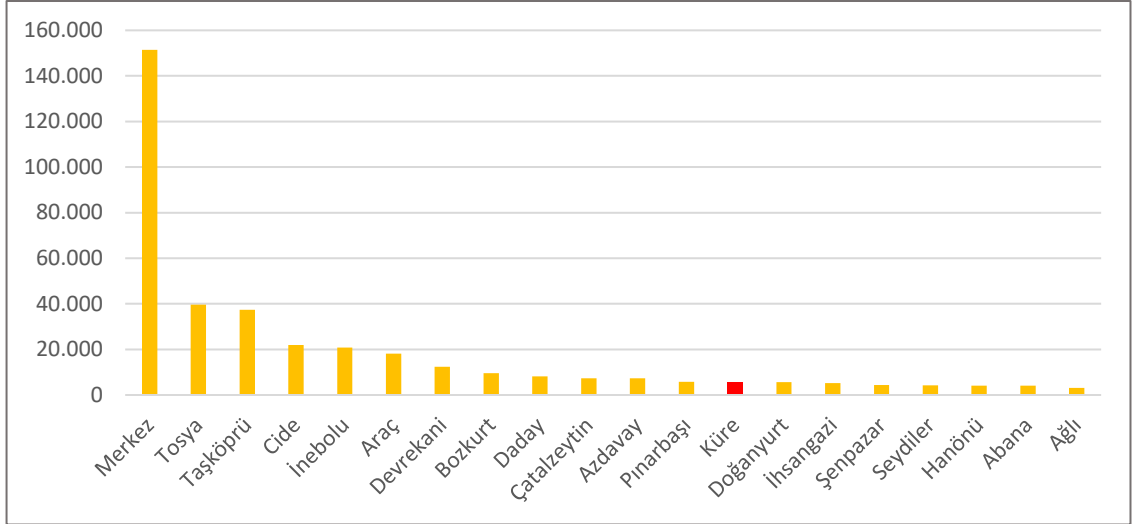
Tablo 4: 1965-2020 Yılları Arası Bölge Nüfusu

	Küre	Kastamonu	TR82	Türkiye
1965 Nüfus Sayımı	20.923	441.638	958.413	31.391.421
1970 Nüfus sayımı	21.401	446.601	973.623	35.605.176
1975 Nüfus sayımı	20.941	438.243	971.316	40.347.719
1980 Nüfus Sayımı	21.552	450.946	985.624	44.736.957
1985 Nüfus Sayımı	20.631	450.353	994.457	50.664.458
1990 Nüfus Sayımı	14.026	423.611	967.893	56.473.035
2000 Nüfus Sayımı	10.223	375.476	871.405	67.803.927
2010 Nüfus Sayımı	7.112	361.222	743.029	73.722.988
2020 Nüfus Sayımı	5.669	376.377	785.265	83.614.362

Kaynak: TÜİK, 2021.

Türkiye, TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop) Bölgesi, Kastamonu ve Küre ilçesinin 1965 yılından günümüze kadar olan nüfus değişimleri incelendiğinde, Küre nüfusunda 1990 sonrası dalgalanmalar yaşandığı görülmektedir (Tablo 4). Türkiye genelinde, TR82 Bölgesi'nde ve Kastamonu ili genelinde yaşanan nüfus değişim oranlarına bakıldığında düzenli bir artış ve azalış seyretmiştir. Küre ilçesinin yıllar içerisindeki ani nüfus düşüşleri dikkat çekmektedir.

1990 yılına kadar aynı seyrinde devam eden nüfus değerleri, bu tarihten sonra hızlı düşüş yaşayarak günümüzdeki rakama gerilemiştir. Yaşanan bu düşüşün sebebi olarak, 1990 yılında ilçe, belde ve köy sınırlarının değişerek yeni ilçelerin oluşması gösterilmektedir. Bölgede ve ilçede yaşanan genel nüfus azalmasının nedeni ise verilen göç miktarı ile alakalıdır.



Şekil 4: Kastamonu ilçelerinin nüfus sıralaması.

Kastamonu'ya bağlı olan 20 ilçe arasında Küre, sahip olduğu 5.669 kişi ile 13. sırada yer almaktadır (Şekil 4). 2020 nüfus sayımlarına göre en kalabalık ilçe Merkez, en az nüfusa sahip ilçe Küre'den ayrılarak ilçe olan Ağlı'dır. Küre 'den hemen sonra gelen Doğanyurt'ta nüfus 5.638, İhsangazi'de 5.219, Şenpazar'da 4.402, Seydiler'de 4.196, Hanönü'nde 4.137, Abana'da 4.049 ve Ağlı' da 3.045'tir.

i. Nüfusun Başlıca Özellikleri

Küre ilçesinin kadın- erkek nüfusunun yıllara göre dağılımına bakıldığında, erkek nüfusunun kadın nüfusundan fazla olarak seyir ettiği görülmektedir (Tablo 5). Nüfusun genel olarak azalma yaşadığı dönemlerde, birbirlerine yakın rakamlara sahip olan cinsiyet nüfuslarının her ikisinde de düşüş yaşanmıştır. Bu durum ilçede yaşanan göç olgusunun kişi bazında olmayıp aile bazında gerçekleşmesinden kaynaklanmaktadır.

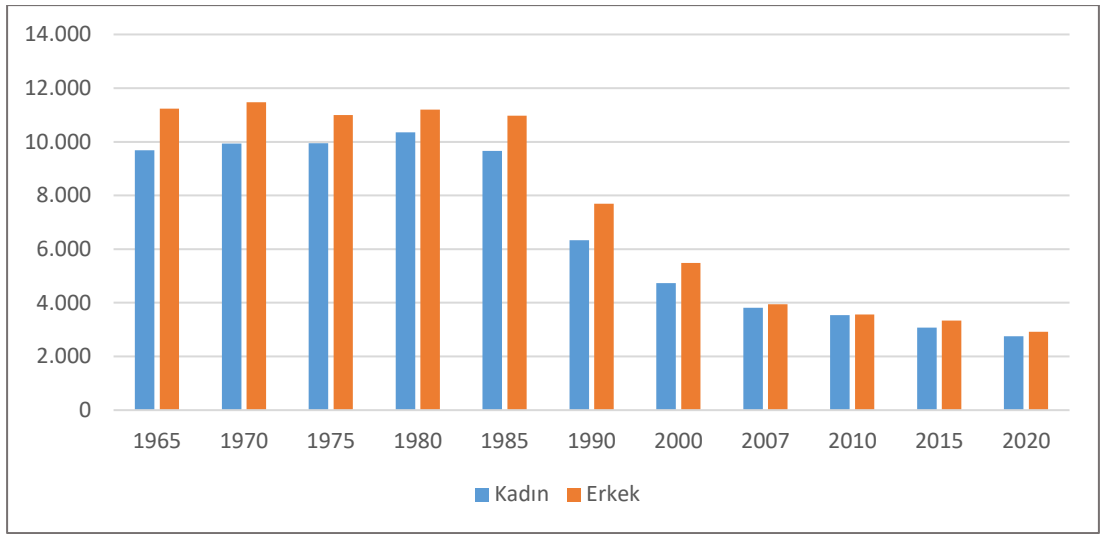
Tablo 5: Yıllara Göre Kadın- Erkek Nüfusları

Yıl	Kadın	Erkek
1965	9.685	11.238
1970	9.933	11.468
1975	9.948	10.993
1980	10.352	11.200
1985	9.663	10.968
1990	6.336	7.690
2000	4.734	5.489
2007	3.815	3.951
2010	3.543	3.569
2015	3.070	3.335

2020	2.748	2.921
------	-------	-------

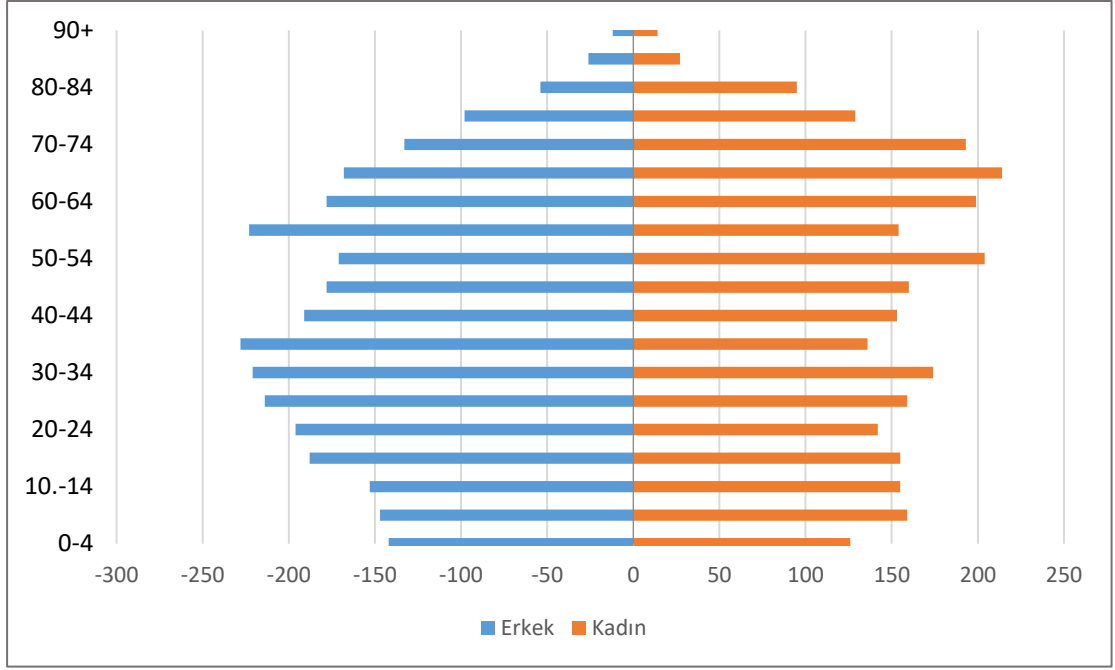
Kaynak: TÜİK, 2021

1000 veya 100 kadın başına düşen erkek nüfusu olarak tanımlanan cinsiyet oranını yaşanan göçler, savaşlar, doğumlar, ölümler etkilemektedir (Tümertekin, 1994: 185). İlçede cinsiyet oranlarına bakıldığında, 1965 yılında cinsiyet oranının %116, 2000 yılında %115, 2020 yılında %106 olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet oranı hep %100' ün üzerinde elde edilmektedir. Bu durumun nedeni ilçede erkek nüfusunun her daim kadın nüfusundan fazla olmasıdır (Şekil 5).



Şekil 5: Yıllara Göre Kadın- Erkek Nüfusları

Nüfus piramitleri nüfusun yaş ve cinsiyet durumunun yıllar itibariyle gelişimine dair önemli bilgiler vermektedir. Doğumlar, ölümler, göçler ile ilgili bilgiler nüfus piramitlerinden elde edilebilir. Dar aralıklı yaş grubunda 0-4, 5-9, 10-14, 15-19 arası yaşa sahip kişilerden bahsedilirken geniş aralıklı yaş grubunda, 0-14, 15-64, 65+ üzeri yaşa sahip kişilerden bahsedilmektedir. Nüfusun bu şekilde gruplara göre belirlenmesi çalışma çağındaki nüfusun tespiti ile çalışma ortamları, ya da genç nüfusun tespiti ile eğitim hizmetleri vb. bilgilerin belirlenmesi ve o doğrultuda çalışmalar yapılması açısından önemlidir.



Şekil 6: Küre'nin Nüfus Piramidi

Kadın nüfusuna baktığımızda, 40-44 yaş grubuna kadar gerileme yaşandığı görülmektedir. Erkek nüfusunda, kadın nüfusuna oranla orta yaş grubundaki gerilemeden çok fazla bahsedilemese de her iki grupta da ortanca yaş grubundaki nüfusun az olması dikkat çekmektedir.

Küre ilçesinin dar aralıklı yaş grubuna baktığımızda, gerileme yaşandığını görmekteyiz. Bu durum ilçede doğum oranlarının az ve dolayısıyla genç nüfusun fazla olmadığını bildirmektedir. İlçede iş ve eğitim olanaklarının sınırlı olması, dar aralıklı nüfusun fazla olmamasını destekleyen bir durumdur.

Geniş aralıklı yaş grubunda ise 65 yaş üzeri kişilerin fazla olduğu görülmektedir. İlçenin nüfus piramidinden elde edilen sonuçlar doğrultusunda görülmektedir ki iş imkânlarının ve yaşamsal diğer faaliyetlerin az olduğu ilçede, genç ve orta yaş grubundaki nüfus az, iş gücü gerektirmeyen ve şartların tatmin ettiği yaşlı nüfus fazladır.

c. İlçe Ekonomisi

12 yaş üzerindeki nüfusu temel alarak elde edilen ekonomik faaliyet kollarına göre nüfus dağılım verileri incelendiğinde, ilçe geçiminin öncelikle madencilik ve taş ocakçılığına dayandığı görülmektedir. İlçede yaşayan vatandaşlara ekonomik faaliyet alanı sağlayan diğer sektör toplum hizmetleri ile sosyal ve kişisel hizmetlerdir (Tablo 6). Verilerden de anlaşılacağı üzere ilçenin ekonomisi bulunduğu konum, iklim ve sahip olduğu topografik şartlardan ötürü tarım ve hayvancılığa dayalı değildir. İlçe genelinde tarım topraklarının ilçe yüzölçümün

%9,6'sı oranında olması, çevre koşullarından dolayı verimliliğin de az olması, tarıma dayalı bir ekonomik sürekliliği mümkün kılmamaktadır (Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi, 2015). Temel geçim kaynağını tarım ve hayvancılığın oluşturmadığı kırsal nüfus, engebeli ve dağlık alanlarda faaliyetlerini sürdürmek durumunda kalmışlardır (Aylar, 2009). Yöre halkı ormandan açılmış yamaçlar üzerinde iklimin fırsat verdiği ölçüde az miktarda tarım yapabilmektedir.

Tablo 6: Ekonomik faaliyet kollarına göre nüfusun dağılımı.

	Toplam	Erkek	Kadın
Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık	20	16	4
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	337	317	20
İmalat Sanayii	72	58	14
Elektrik, Gaz ve Su	14	14	
İnşaat	83	82	1
Toptan ve Perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller	181	162	19
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	48	47	1
Mali Kurumlar, Sigorta, Taşınmaz Mallara Ait İşler ve Kurumları, Yardımcı İş Hizmetleri	24	14	10
Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	250	204	46

Kaynak: TÜİK, 2000.

Orman faaliyetleri ve bakır madeni işletmeleri dışında gelir elde etme seçeneği bulamayan yöre halkı, kısıtlı olan ekonomik faaliyetlere yaşamı zorlaştıran doğal çevre koşullarının da eklenmesiyle gelişmiş illere göç etmektedir.

Tablo 7: Küre İlçesi'nde Yıllara Göre Tarım Alanlarının Dağılımı.

Yıl	Toplam (Daa)	Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler	Nadas	Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkileri
2014	6,747	3,463	3,075	209
2015	6,310	3,441	2,66	209
2016	4,355	3,705	395	255
2017	5,396	4,385	400	611

2018	4,628	3,461	550	617
------	-------	-------	-----	-----

Kaynak: Kastabil.gov.tr

Sahip olunan tarım alanlarına bakıldığında en çok tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin yetiştirildiği görülür. Sınırlı alanlarda ve sınırlı ürünlerle tarım yapıldığından dolayı ekonomik getirisi düşüktür, yöre halkı kendi ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Mevcut tarım alanlarında yıllar içerisinde azalama yaşandığı görülmektedir. Yetiştirilen tarım ürünlerinin sınırlı olması ve tarım alanlarında yaşanan azalma ile ekonomik gelir üzerindeki katkısının az olması nüfusun yeni imkân arayışına girmesinde ve göç etmesinde etkili olan faktörlerdendir. (Tablo 7).

d. Göçler

Bir yerleşim yerinde yaşayan nüfusun, devamlı yaşadıkları yerleri bireysel ya da aile olarak terk ederek, geçici veya devamlı yaşamak amacıyla farklı yerlere gitmesi göç olarak tanımlanır. Nüfusun belirleyici özelliklerinden birisi olan göç olgusu, sosyal, siyasal, ekonomik sebeplerden kaynaklanabilir (Doğanay vd. ,2016). Tümertekin'e göre göç, kır ve kent gibi yerleşmelerden diğerlerine yerleşmek amacıyla yapılan nüfus hareketleridir (Tümertekin,1973). Deniz'e göre ise göç nüfusun yer değiştirme olayıdır ve dünya var oldukça da bu süreç, doğal olarak devam edecektir. Göç, bazen bir ülkenin doğumu (ABD), bazen dünyanın kaderini değiştiren bir olgu (Kavimler Göçü), bazen de Filistin'e Yahudi göçünde olduğu gibi çatışmaların kaynağı olabilmektedir. Göç, bazıları için de (insan tacirleri ve kaçakçılar) bir geçim kaynağı olabilmektedir (Deniz vd. ,2009). Göçler çeşitli şekillerde gerçekleşmektedir. Günümüzde en sık görülen göç türleri, kırsal alanlardan kent alanlarına yapılan göçlerdir.

Göç olayının gerçekleşmesinin nedenleri çeşitli olabilmektedir. Başel'e göre göçü doğuran temel sebepler; Genel nüfus içinde genç nüfusun kalabalık olması, tarım kesiminde görülen açık ve gizli işsizlik, entansif tarıma geçiş, eğitim durumunda ve hayat tarzında görülen iyileşme ve ilerleme, eğitim yoluyla meslek edinme, refahın artışı, kan davaları, geniş aile otoritesinden kurtulma eğilimidir. Bunların yanı sıra; ulaştırma ve iletişim ağının genişlemesi ve haberleşme araçlarının yaygınlık kazanması, mevsimlik göçler, doğal afetler sebebiyle gerçekleşen göçler, çocuklar için daha iyi bir eğitim arzusu, siyasal sebepler, terör ve mezhepsel çekişmeler başlıca göç sebepleri olarak sıralanabilir (Başel, 2007). Bu şekilde genel anlamda göçün sebeplerinden bahsedilmeye çalışılmıştır.

Göç alan merkezlerden ziyade göç veren bölgelerimizin koşullarından bahsettiğimiz bölümümüzde, göç veren Küre ilçesinin sahip olduğu imkânsızlıklar ön plana çıkmaktadır. Günümüzde göç olgusunun temel nedeni olarak öncelikle nüfusun yaşadığı bölgedeki ekonomik ve sosyal imkânların yetersizliğinden bahsedilmektedir. Dolayısıyla göç hareketi, bir yerleşmenin nüfus özelliklerinin yanı sıra sosyo-ekonomik özelliklerini de belirlemesi açısından önem taşımaktadır.

Küre ilçesinde de aynı durum söz konusudur. Kırsal kesimden kentlere doğru gerçekleşen bu göç hareketinde, temel geçim kaynakları ile burada yaşayan insanlar arasındaki dengenin bozulmuş olması gösterilebilir (Bulut,2000). Ekonomik alanda yaşanan yetersizlikler, çeşitliliğin az olması, doğal ortamın da neden olduğu olumsuzluklar ile birleşince ilçeden il merkezine ve farklı illere göç yaşanılmasını kaçınılmaz kılmaktadır. Yaşanan göç olgusunun doğal sonucu olarak ilçe nüfusunda ciddi oranda düşüş yaşanmaktadır.

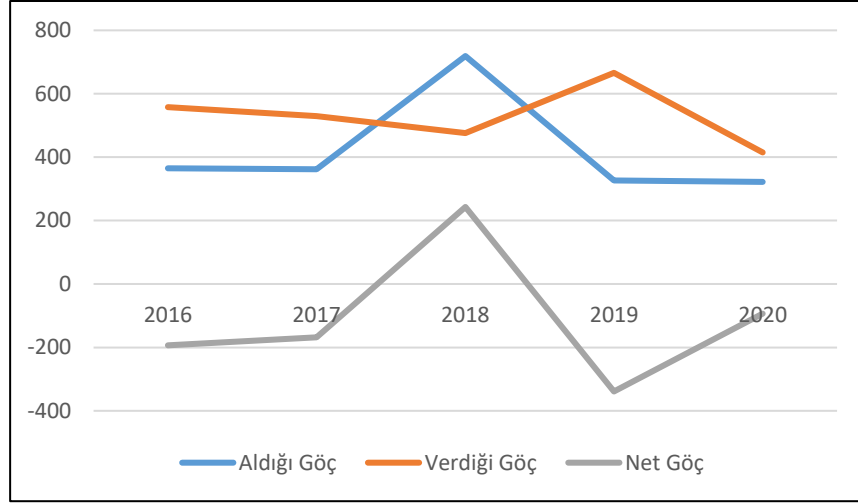
Küre ilçesinden il merkezine ya da önce küçük illere daha sonra oradan da büyük illere gerçekleşen göç söz konusudur. Çalışma çağına gelen nüfus önce civarda iş bulabileceği küçük illere göç eder. Zamanla bu illerdeki çalışma alanları sınırlı hale gelince daha büyük illere göç eder. Bu şekildeki göçlere kademeli göç denir (Şahin vd. ,2004, aktaran, Arıbaş vd., 2007).

Tablo 8: Küre'nin Yıllara Göre Aldığı-Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
2016	365	558	-193	-30,75
2017	362	530	-168	-28,18
2018	719	476	243	40,52
2019	327	666	-339	-57,04
2020	322	415	-93	-16,27

Kaynak: TÜİK, 2021.

Son yıllarda aldığı ve verdiği göç miktarlarına baktığımızda 2018 yılı dışındaki tüm yıllarda ilçe düzenli olarak göç vermektedir. 2018 yılında aldığı göç miktarının fazla olmasının, gerçekleşen yerel seçimler ile alakalı olduğu düşünülmektedir.



Şekil 7: Küre'nin Yıllara Göre Aldığı-Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

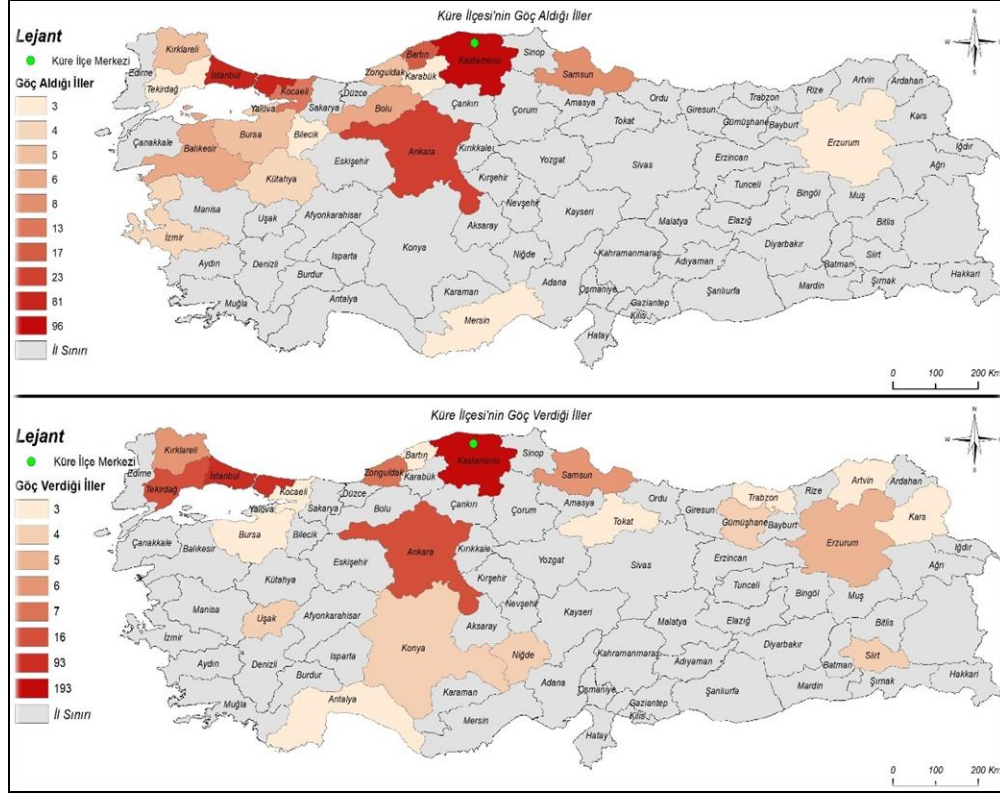
2000 ve 2020 yıllarındaki nüfus artış hızlarını incelediğimizde ilçenin nüfus kaybetme eylemi içerisinde olduğunu net bir şekilde görmekteyiz. 2000 yılında 10.223 olan kır ve kent nüfusu aradan geçen yirmi yılda neredeyse yarı yarıya azalmış ve 2020 yılında 5.669'a düşmüştür. Gerçekleşen göç olgusu son yıllarda kırsal nüfusta şehir ilçe nüfusundan daha fazla yaşanmaktadır.

Tablo 9: Küre'de Nüfus Artış Hızı

	Toplam	Şehir	Köy	Yıllık nüfus artış hızı (%)
2000	10.223	3.880	6.343	-25,03
2020	5.669	2.614	3.055	-18,4

Kaynak: TÜİK, 2021

Küre'nin en çok göç aldığı ve göç verdiği illerin başında bağlı olduğu Kastamonu gelmektedir (Şekil 8). En çok göç verdiği iller başta İstanbul ve Ankara olmak üzere Türkiye'nin çeşitli bölgelerine dağılmış durumdadır. Göç aldığı illere bakıldığında ise Marmara Bölgesi'nin ve İç Anadolu Bölgesi'nden özellikle yine Ankara'nın ilk sırada olduğu görülmektedir.



Şekil 8: Küre'nin En Çok Göç Aldığı ve Göç Verdiği İller.

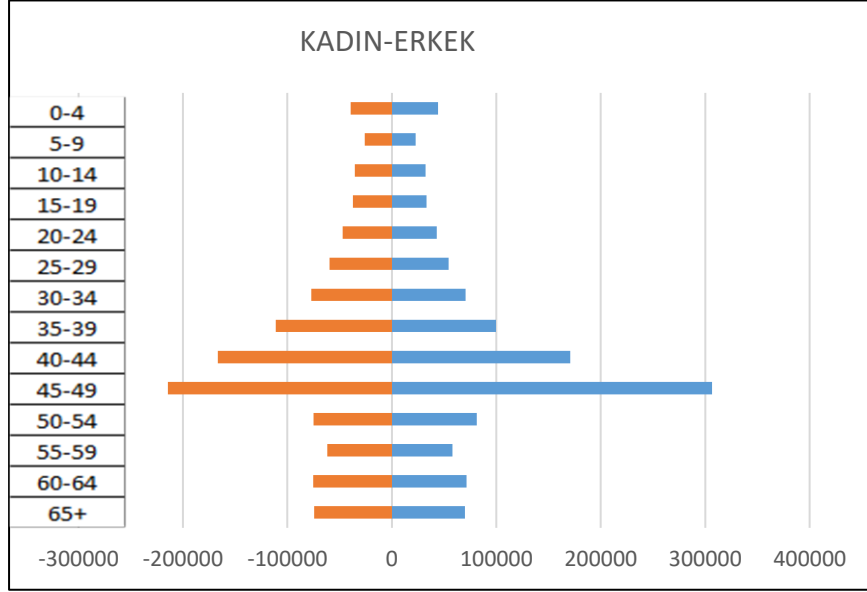
Kırsal nüfusun ilçe merkezine yapmış olduğu göçlerle ilçe nüfusu artarken, ilçeden il merkezi başta olmak üzere dışarıya verilen göçlerle nüfus azalmaktadır. Aynı zamanda Küre'ye bağlı olup farklı illerde yaşamaya başlayan nüfus artarken, Küre'ye bağlı olup toplam nüfus içerisinde Küre'de yaşayanların sayısı azalmaktadır (Çoban,2016).

Küre için göç sebepleri incelendiğinde, iş bulma- iş arama sebepleriyle yapılan göçlerin ilk sırada geldiği görülmektedir. Hane halkı fertlerinden birine bağlı olarak göç etme sebebi ise buna bağlı olarak en çok karşılaşılan göç sebebidir (Şimşek, 2018).

İlçeden göç eden nüfusun yaş ve cinsiyet yapısı incelendiğinde, en fazla göç eden nüfusun genç ve orta yaş grubunda gerçekleştiği görülmektedir. Ekonomik kaygı ve sıkıntı yaşayan çalışma çağındaki nüfus ilçeden göç etmek zorunda kalmaktadır. 20-24 yaştan itibaren başlayan göç dalgası 45-49 yaş grubunda fazlalaşarak 50-54 yaş grubunda tekrar düşüş yaşamıştır (Şekil 9).

İlkokul ve ortaokulu ilçede tamamlayabilen genç nüfus, lise ve lisans eğitimi amacıyla ilçe dışını tercih etmeye başlamaktadır. Çocukluktan gençliğe evrilen bireylerin bu dönemde ilçede sosyo- kültürel imkanlarının sınırlı olması hatta neredeyse olmaması lise çağından

itibaren dışarıya göçü beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla 15-19 yaş aralığından itibaren göç eden nüfus oranının artması olağandır.



Şekil 9: Yaş grubu ve cinsiyete göre iller arası göç eden nüfus.

Göç oranı az olan yaşlı yaş grubunun ekonomik kaygı yaşamadan emekli maaşıyla hayatını devam ettirebilmesi, sosyal açıdan fazla beklenti içerisinde olmadıklarından memleketlerinden ayrılmama duygusu içerisinde burada yaşamaya devam ettikleri bilinmektedir.

Göç eden nüfusun cinsiyet dağılımına bakıldığında, genel olarak eşit bir dağılım görülse de 45-49 yaş aralığındaki erkek nüfusun kadın nüfusundan biraz fazla olduğu görülmektedir. Bu yaş aralığındaki erkek nüfusun göç olgusunun fazla olması iş arama-bulma amacıyla ilçe dışına gidilmesinden kaynaklanmaktadır. Genel olarak kadın- erkek eşit dağılıma sahip olan göç eden nüfus, aile fertlerinden birine tabi olma yoluyla göç edilmesinden kaynaklanmaktadır.

4. Sonuç ve Öneriler

Kastamonu'nun Küre ilçesinde nüfus özelliklerini incelediğimizde karşılaştığımız çıkan sonuç, ilçeden dışarıya verilen göç hareketleri sonucunda nüfusta yaşanmakta olan azalmadır. İlçenin neden bu kadar göç vermeye başladığını sorguladığımızda ise karşımıza ilk olarak neredeyse ilçenin tek ekonomik kaynağı olan madencilik ve ormancılık faaliyetlerinin ilçe ekonomisi açısından yetersiz kaldığı çıkmaktadır. 1955 yılında işletmeye açılan madenin, son yıllarda yaşanan genel politikalar ve özelleştirme sebebi ile ilçede ekonomik olarak önceki kadar etkili olmadığı söylenebilir. Özelleştirme süreci maden işletmesinin 2004 yılında Cengiz

Holding tarafından devir alınması ile başlamaktadır. Bu tarihten itibaren birçok aile iş imkanlarının eskisi kadar rahat ve tatmin edici olmaması sebebi ile diğer illere göç etmeye başlamıştır.

İnsanların göç etme sebeplerinin başında ekonomik anlamda yaşanan sıkıntılar gelse de bunu destekleyen farklı faktörler de bulunmaktadır. Engebeli bir topografyaya sahip olan ilçede tarım, hayvancılık faaliyetleri kısıtlı olarak yapılabilmektedir. İstenilen ürünün yetiştirilememesinde yüksek rakıma sahip olması sonucunda iklimin sert olması da etkilidir. Ayrıca ilçeye ulaşımın zor olması da yine bu şartlara bağlı olan bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

İlçede genç nüfus için sıkıntı yaşanan diğer bir durum iş imkanları kadar eğitim imkanlarının da yetersiz olmasıdır. Aileler genellikle ilkokul ya da ortaokuldan sonra, çocuklarının daha kaliteli ve verimli eğitim alabilmesi amacıyla büyük illere göç etmektedir. Gençlerin üniversite eğitimi amacıyla farklı illeri tercih edip mezun olduktan sonra dönmemeleri de ilçe de genç nüfusun az olmasına neden olmaktadır.

Sağlık alanında yaşanan yetersizliklerden dolayı ilçe nüfusu büyük illere göç etmektedir. Kastamonu, Ankara ya da İstanbul bunların başında gelmektedir.

Yaşamsal faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için birçok sıkıntı çeken nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak ve ilçede kalıcı olabilmelerini sağlamak amacıyla nüfus sayısını artırıcı çeşitli önlemler alınmalıdır. Burada nüfusun istihdam etmesini sağlayacak yatırımların yapılması gerekmektedir. Sahip olduğu orman ve doğal güzellikler daha iyi değerlendirilmeli ve turizm amaçlı girişimlerde bulunulmalıdır. Orman ürünlerinin işletmeciliğini yapacak sanayi tesisleri kurulabilir, bu ürünler farklı alanlarda tanıtılabilir ve pazarlanabilir. Çünkü sanayi tesisleri bir yerleşmenin büyümesindeki en önemli faktördür (Yiğit, 2011). Yine ilçeye kamu ve özel kurumların yatırım yaparak ilçedeki iş sorununa çözüm getirmeleri gerekmektedir.

Kısaca Küre ilçesinin diğer ilçelerle arasındaki farkın kapanması ve göç vermemesi adına, ilçenin sosyo-ekonomik şartlarının iyileştirilmesi ve şehrsel imkanların geliştirilmesi gerekmektedir. Tarım, ormancılık, turizm ve maden alanlarına daha çok yatırım yaparak ilçenin gelişmesi desteklenebilir. İlçede bulunan meslek yüksek okuluna bu alanlarla ilişkili bölümler getirilerek mezuniyet sonrasında gençlerin aynı alanda iş imkanlarının artırılması nüfusu kalıcı olması açısından etkili olabilir.

Kaynakça

Akbulut, G., (2007). Sivas İlinin Başlıca Nüfus Özellikleri, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 83-100.

Arıbaş, K., Öcal T., (2007). Bucak ilçesinin nüfus coğrafyası, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 12, (17).

Aylar, F., (2009). Hamamözü İlçesinde Yükselti Basamaklarına Göre Kırsal Nüfus Dağılışı, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1) 269-278.

Başel, H., (2007). Türkiye’de nüfus hareketlerinin ve iç göçün nedenleri, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 0(5).

Bulut, İ., (2000). Yozgat’ın Nüfus Özellikleri, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 6(4).

Çoban, A., (2016). Çorum’un Nüfus Coğrafyası Özellikleri, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 33, 410-438.

Deniz, O., Etlan, E., (2009). Kırdan kente göç ve göçmenlerin uyum süreci üzerine bir çalışma; Van örneği, *Uluslararası insan bilimleri dergisi*, 6(2),472-497.

Doğanay, H., (1997). *Türkiye Beşerî Coğrafyası*, İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Doğanay, H., Orhan, F., (2016). *Türkiye Beşerî Coğrafyası*, Ankara: Pegem Akademi.

İbret, Ü., (2007). *Küre Bakır Diyarının Coğrafyası*, Ankara: Aktif Yayınevi.

İbret, Ü., Cansız E., (2016). Kanyon turizmi ve eko turizm açısından değerlendirilmesi gereken bir yöre: küre Ersizlerdere- Karacehennem kanyonu, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 34, 107-117.

Kaya, G. (2019), Küre Bakır Madeni (1800-1821), *Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*, 3 (2), 121-143, Doi: 10.30913.

Şimşek, O., (2018). Iğdır İlinin Nüfus Özellikleri, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 5(14), 180-210.

Tandoğan, A., (1998). *Demografik Temel Kavramlar ve Türkiye Nüfusu*, Trabzon: Lega Yayınları.

Tümertekin, E., (1973). *Türkiye’de Kentleşme ve Kentsel Fonksiyonları*, İ.Ü. Edebiyat Fak. Mat., İstanbul, 20-21.

Tümertekin, E., (1994). *Beşerî Coğrafya*, İstanbul: Fakülte Yayınları.

Yazıcı, H., (1997). *Orta Sakarya Vadisi’nin Coğrafi Etüdü Yenice-Alpagut Arası*, Atatürk Üniversitesi, 78(19).

Yiğit, K. G., (2011). Ovacık (Karabük) İlçesinin Nüfus Özellikleri, *Turkish Studies*, 6/2, 523-536.

<https://kure.bel.tr/kisacaKure.aspx>